

گونه‌شناسی تقلب‌ها و سرقت‌های علمی؛ با استفاده از شناخت تجربیات صاحب‌نظران در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان*

محمود کیوان آرا^۱، رضوان اجاقی^۲، مظفر چشمه سهرابی^۳، احمد پاپی^۴

مقاله پژوهشی

چکیده

مقدمه: تقلب و سرقت علمی، ارزش مجامع علمی و مدارک و داشته‌های آن را خدشه‌دار می‌کند. اثرات آن بر تولیدکنندگان واقعی علم مانند دانشمندان، مؤلفین، مصنفین و دیگر صاحبان قلم، بدین صورت پدیدار خواهد شد که دیگر تمایلی به تولید علم نخواهند داشت و دست از نوشتن بر خواهند داشت. همچنین از آن جا که نتایج پژوهش‌های دانشگاهیان و متخصصان به ویژه در علوم پزشکی در تعامل با حیات انسان‌ها هستند، این امر بسیار مهم جلوه می‌کند. از این رو پژوهش حاضر، با هدف گونه‌شناسی سوء رفتارهای پژوهشی به شناخت انواع روش‌ها و شیوه‌های ارتکاب، پرداخته است.

روش بررسی: این تحقیق، مطالعه‌ای کیفی به روش مصاحبه‌ی عمیق بود. افراد مشارکت‌کننده شامل ۲۱ نفر از صاحب‌نظران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۹۱-۱۳۹۰ بود. نمونه‌گیری به روش هدفمند انجام گرفت و تا اشباع اطلاعات ادامه یافت. تحلیل داده‌ها همزمان با جمع‌آوری اطلاعات با رویکرد تحلیل موضوعی انجام گرفت.

یافته‌ها: تحلیل داده‌ها منجر به استخراج ۴۰ موضوع و ۶ روش کلی گردید که بیانگر تجارب صاحب‌نظران در زمینه‌ی انواع شایع تقلب و سرقت علمی می‌باشد. شش موضوع اصلی و کلی به دست آمده از پژوهش، شامل پژوهش‌های تکراری، انطباق غیر اصولی، اقتباس غیر اصولی، مجعولات، سهام بخشی و منفعت طلبی می‌باشد. هر کدام از این موضوعات نیز دارای زیر موضوعاتی هستند.

نتیجه‌گیری: نتایج پژوهش حاکی از این است که مرز بین سرقت علمی و صداقت در علم بسیار نامحسوس است و از آن جایی که شیوه‌های بسیار گوناگونی وجود دارد، بایستی نهادی در کمیته‌های پژوهشی دانشگاه‌ها به منظور آموزش افراد در زمینه‌ی پرهیز از انواع تقلب و سرقت علمی وجود داشته باشد. همچنین افزایش اطلاع‌رسانی از انواع تخلف‌های علمی و مجازات‌های مربوط می‌تواند در کاهش ارتکاب تخلف و افزایش اطلاعات در دستگاه‌های حقوقی کشور به منظور روزآمد کردن قوانین مربوط مؤثر واقع شود.

واژه‌های کلیدی: سرقت علمی؛ تقلب؛ گونه‌شناسی

* این مقاله حاصل پایان‌نامه‌ی کارشناسی ارشد، رشته‌ی کتابداری و اطلاع‌رسانی، مصوب به شماره‌ی ۳۹۰۰۲۶ است که با پشتیبانی دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان انجام شده است.

۱- استادیار، مدیریت و خدمات بهداشتی درمانی، مرکز تحقیقات عوامل اجتماعی مؤثر بر سلامت، دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

۲- کارشناسی ارشد، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران (نویسنده‌ی مسؤل)
Email: rezvan_ojaqhi@yahoo.com

۳- استادیار، دانش‌شناسی و علوم اطلاعات، دانشکده‌ی روانشناسی و علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان، اصفهان، ایران

۴- مربی، کتابداری و اطلاع‌رسانی پزشکی، دانشکده‌ی مدیریت و اطلاع‌رسانی، دانشگاه علوم پزشکی اصفهان، اصفهان، ایران

دریافت مقاله: ۱۳۹۰/۱۱/۰۶ اصلاح نهایی: ۱۳۹۲/۰۳/۰۸

پذیرش مقاله: ۱۳۹۲/۰۵/۰۶

ارجاع: کیوان آرا محمود، اجاقی رضوان، چشمه سهرابی مظفر، پاپی احمد. گونه‌شناسی تقلب‌ها و سرقت‌های علمی؛ با استفاده از شناخت تجربیات صاحب‌نظران در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان. مدیریت اطلاعات سلامت ۱۳۹۲؛ ۱۰ (۳): ??

مقدمه

سرقت علمی نقطه‌ی مقابل دانشگاه است. خواننده را فریب

افتادن در دام انواع سوء رفتارهای پژوهشی به ویژه تقلب و سرقت علمی وجود دارد. مقالات، پژوهش‌ها و پایان‌نامه‌هایی در زمینه‌ی حقوق مادی، معنوی و انواع تقلب‌ها، جعل‌ها و سرقت‌های ادبی در کشور و به تعداد بیشتر در کشورهای خارجی انجام شده است، اما در زمینه‌ی انواع و گونه‌های سوء رفتارهای پژوهشی (تقلب و سرقت علمی)، پژوهش‌های انگشت شماری صورت گرفته است. بنا به اذعان صاحب‌نظران فریب‌کاری در پژوهش (Research fraud) در بسیاری از رشته‌ها و در اکثر کشورها بومی (اندمیک) است (۵). محققین، مؤلفین، ناشرین و مترجمین ممکن است تا در مسیر انجام فعالیت‌های خویش، آگاهانه و یا ناآگاهانه مرتکب تخلف‌هایی شوند که از جمله مصادیق سرقت و تقلب ادبی است.

سرقت‌های علمی به اشکال مختلف طبقه‌بندی شده‌اند، عمدی و غیر عمدی (۶)، مستقیم و غیر مستقیم (۷)، خفیف، متوسط و شدید (۵). با وجود چنین تقسیم‌بندی‌هایی، اشکال سوء رفتار پژوهشی در جامعه‌ی ایران بسیار محدود می‌باشد و تنها اثر مکتوب در این زمینه مدعی است که نیمی از پایان‌نامه‌ها و نتایج مخدوش هستند (همان). هر اندازه اهمیت تقاضای روزافزون نسبت به آموزش عالی برای افزایش تولید علم و رقابت بر سر جهانی شدن بیشتر می‌شود، به همان میزان نیز حساسیت شدیدی نسبت به اعتبارسنجی، تضمین کیفیت و اطمینان از پاسخ‌گویی آن پدید می‌آید (۸). یکی از راه‌های تضمین کیفیت و اطمینان از پاسخ‌گویی رواج و آموزش اخلاق علمی است و از آن جا که مهم‌ترین ابعاد سنجش کیفیت آموزش عالی، اخلاق است، در نتیجه پرداختن به این امر بسیار مهم جلوه می‌نماید (۹). اخلاق عملی باید منعکس کننده‌ی هنجارهای درونی دانشگاه به عنوان یک نهاد تخصصی باشد و احساس تعهد اخلاقی نسبت به علم از درون خود داشته باشد، نه بازتابی از مراقبت‌های بیرونی باشد (۱۰). دانشگاهیان و متخصصان به ویژه در علوم پزشکی تنها با فهمی از کار و فعالیت حرفه‌ای خود، فلسفه‌ی آن و نسبتش با زندگی مردم است که به درک اخلاقی آن نایل می‌آیند (۱۱). انجام تقلب و سرقت علمی در دانشگاه زمینه‌ساز سوء

می‌دهد و به نویسنده صدمه وارد می‌کند. صدمه‌ای که بعد معنوی آن بیش از بعد مادی، در تخریب جامعه‌ی علمی تأثیر خواهد گذاشت. سرقت و تقلب علمی علم را از حرکت باز می‌دارد، دچار رکود می‌کند و در نهایت جامعه را به سمتی می‌کشاند که دیگر تولید علم وجود نخواهد داشت، بلکه دور باطل علم است. تقلب، فریب دادن عمدی، حيله یا عدم صداقت که به واسطه‌ی آن دیگری را از اموال و متعلقات مادی و معنوی محروم کند (۱) و سرقت علمی، تصاحب اثر فرد دیگر به عنوان اثر خود بدون انتساب یا بدون اجازه‌ی نویسنده‌ی واقعی، تعریف شده است (۲). رواج سرقت علمی در جامعه و برخورد سطحی انگارانه، ارزش مجامع علمی و مدارک و داشته‌های آن را خدشه‌دار می‌کند. اثرات آن بر تولیدکنندگان واقعی علم مانند دانشمندان، مؤلفین، مصنفین و دیگر صاحبان قلم، بدین صورت پدیدار خواهد شد که دیگر تمایلی به تولید علم نخواهند داشت و دست از نوشتن برخواهند داشت و یا راه فرار از چنین جامعه‌ای را انتخاب خواهند کرد. زیرا که بی‌اعتمادی، انگیزه‌ی هر نوع پژوهش علمی را از بین خواهد برد. بدیهی است که در حد کفایت درباره‌ی وقوع تقلب‌های آشکار و جدی اطلاعات وجود دارد، اما دانش بسیار اندکی در مورد شیوع دیگر روش‌های آن هست. از این رو ضرورت دارد تا به آموزش فعالان علمی و مصرف‌کنندگان کالاهای علمی بپردازیم (۳). افزایش انواع مراکز آموزشی، میزان بالای تولید علم، انتشار و دسترس‌پذیری سریع و ساده‌ی نتایج پژوهش‌ها به کمک تکنولوژی ارتباطات در دنیا، همگی از عواملی هستند که می‌توانند در خدشه‌ی وارد کردن بر علم تأثیر به‌سزایی داشته باشند. از این رو ضروری است که برای جلوگیری از این تخطی‌ها چاره‌ای اندیشید. دانشگاه آرمانی باید تبلور والاترین ارزش‌های اخلاقی در محیط‌های علمی و فعالیت‌های دانشگاهی باشد، یعنی باید برای جامعه نمونه باشد و این را باید در مأموریت‌ها، اهداف، چشم‌اندازها و برنامه‌های خود نشان دهد (۴).

با توجه به رسالت دانشگاه‌ها به عنوان مراکز آموزشی و پژوهشی و نقش آن‌ها در تولید علم به ویژه در کشور ما، امکان

برای کسب اعتبار، تبحر محقق با استفاده از راهنمایی‌ها، تجربه و کمک استاد راهنما، ابتدا چند مصاحبه به صورت آزمایشی قبل از شروع تحقیق توسط محقق انجام شد. پس از اصلاحات لازم محقق دست به شروع کار زد. روش تجزیه و تحلیل داده‌ها در این پژوهش بر مبنای روش تجزیه و تحلیل موضوعی (Thematic analysis) است.

صحبت‌های ضبط شده بلافاصله بعد از انجام هر مصاحبه، ابتدا بر روی کاغذ پیاده و سپس در کامپیوتر تایپ و ذخیره شد. ثبت علایم حاشیه‌ای نیز از قبیل سکوت، تأسف و غیره در این مرحله برای مرتبط ساختن داده‌ها انجام شد. سپس متن مصاحبه‌ها چندین بار خوانده و مرور شد؛ به طوری که پژوهشگر در داده‌ها تسلط کافی پیدا کند. در مرحله سوم متن مصاحبه‌ها به واحدهای معنایی (کد) در قالب جملات و پاراگراف‌های مرتبط با معنای اصلی شکسته شد. واحدهای معنایی نیز چندین بار مرور و سپس کدهای مناسب هر واحد معنایی نوشته گردید. به این صورت که در هر کدام از مصاحبه‌ها، موضوعات از یکدیگر مجزا می‌شدند و سپس هر موضوعی به زیر مجموعه‌های دیگری تقسیم شد و به این ترتیب موضوعات (Themes) و زیر- موضوعات (Sub-themes) همه‌ی مصاحبه‌ها مشخص شد. کدها بر اساس تشابه مفهومی و معنایی طبقه‌بندی و تا حد امکان کوچک و فشرده می‌شوند. روند تنزل در داده‌ها در تمام واحدهای تحلیل و طبقات فرعی و اصلی باید جریان داشت. در نهایت داده‌ها در طبقه‌های اصلی که کلی‌تر و مفهومی‌تر هستند، قرار گرفتند و سپس تم‌ها انتزاع و پیشنهادات ارایه شدند (۱۳).

مجوز اخلاقی انجام تحقیق به تأیید کمیته‌ی اخلاق تحقیقات پزشکی دانشگاه علوم پزشکی اصفهان با ارایه‌ی پروپوزال اخذ گردید. اصل رضایت شرکت‌کنندگان و اصل محرمانگی در پژوهش در نظر گرفته شد.

یافته‌ها

در این پژوهش، مفهوم واژه‌های تقلب و سرقت علمی چنین

رفتارهای علمی در حرفه‌ی آتی دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی خواهد شد و از آن جا که در تعامل با حیات انسان‌ها هستند، این امر بسیار مهم جلوه می‌کند (۱۲). از این رو پژوهش حاضر با هدف گونه‌شناسی تقلب‌ها و سرقت‌های علمی در دانشگاه علوم پزشکی اصفهان به شناخت انواع روش‌ها و شیوه‌های ارتکاب، پرداخته است. یافته‌ها مسیری را پیش روی محققان قرار خواهد داد تا هر چه بیشتر به ادبیات علمی مناسب که مبتنی بر استانداردهای جهانی باشد، نزدیک‌تر کند.

روش بررسی

مطالعه‌ی حاضر به روش تحقیق کیفی (Qualitative method) است که با استفاده از مصاحبه‌ی عمیق (In-deep interview) انجام شده است. شرکت‌کنندگان در مطالعه، صاحب‌نظرانی از اعضای هیأت علمی با سابقه‌ی بالا، کمیته‌ی اخلاق در پژوهش، هیأت داوری مقالات و پایان‌نامه‌ها، کمیته‌ی ارتقای هیأت علمی، مدیر مسوول یا سردبیر مجلات دانشگاه علوم پزشکی اصفهان در سال ۹۰-۱۳۸۹ بودند که تمایل به شرکت در مطالعه و انگیزه‌ی لازم برای مصاحبه و همکاری را دارا بودند. روش نمونه‌گیری هدفمند (Purposive sampling) استفاده شد و حجم نمونه به اشباع اطلاعات (Data saturation) بستگی داشت. نمونه‌گیری به این صورت انجام شد که پس از مصاحبه با افراد دارای صلاحیت، از آنان سؤال می‌شد که همتایان خود در این زمینه را در صورت آشنایی معرفی کنند. سپس با افراد معرفی شده نیز مصاحبه انجام می‌شد و به همین صورت ادامه می‌یافت تا زمانی که مصاحبه‌ها به اشباع تکراری رسید و دیگر اطلاعات جدیدی از افراد به دست نمی‌آمد. در زمان اشباع اطلاعات نیز سه مصاحبه پیگیری شد. بر این اساس، ۲۱ مصاحبه‌ی حضوری انجام شد. برای پیش‌بینی هر گونه مشکل، مصاحبه‌ها توسط دو دستگاه ضبط‌کننده‌ی صوت ضبط می‌شد. مدت زمان هر مصاحبه بین ۳۰ الی ۶۰ دقیقه متغیر بود.

۳-۱- ارایه‌ی یک پژوهش در چندین کنگره، همایش و سمینار.

بنابر اظهارات شرکت‌کنندگان از جمله مسایلی که در همایش‌ها به میزان قابل توجهی اتفاق می‌افتد، ارایه‌ی یک پژوهش یا چکیده در چند سمینار داخلی و یا خارجی است.

«یکی از بچه‌ها یک ابسترکت رو تو چهار تا کنگره ارایه داد و تو هر چهار تاشم پذیرش گرفت!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۲).

۴-۱- انجام چندین ترجمه با تغییرات جزئی، از یک اثر خارجی.

وجود کتاب‌هایی با یک عنوان از یک نویسنده، با مترجمان مختلف اتفاق غریبی نیست. اما اگر تغییرات ترجمه‌ای بسیار اندک و کم‌توجه باشند، هدف دیگری غیر از تولید علم وجود دارد. کسب شهرت و امتیاز با سوء استفاده از ترجمه‌ی دیگران شیوه‌ای دیگر از ارتکاب کار تکراری می‌باشد.

«بعضی‌ها ترجمه‌ی کتابی که ترجمه شده با کمی تغییرات به اسم خودشون چاپ می‌کنن!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۵).

۵-۱- چاپ یک مقاله در دو نشریه بدون اطلاع دادن. برخی افراد یک مقاله را همزمان برای دو نشریه داخلی و یا یک نشریه داخلی و یک نشریه خارجی ارسال می‌کنند که از نظر قوانین چاپ اثر این کار غیر قانونی و یا طبق شرایطی میسر می‌باشد. مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید: «مقاله رو ما برا داور فرستادیم، داور گفته که این مقاله رو من هفته پیش که از فلان مجله برا من اومده داوری کردم.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۲).

۲- انطباق غیر اصولی

یکی دیگر از روش‌های تقلب و سرقت علمی انطباق غیر اصولی است. انطباق به کل یک متن اشاره دارد و تدوین دوباره‌ی یک اثر است که بدون دخل و تصرف در درون‌مایه و محتوا صورت می‌گیرد. در اصطلاح مشارکت‌کنندگان به این روش «کپی، پیست!» می‌گویند.

۱-۲- مشخص نکردن مطالب مورد استفاده در اثر، همراه با ذکر منابع.

مشارکت‌کنندگان معتقدند که کپی کردن بخشی از مطالب

به کار برده شد: هر نوع غیر اخلاقی و بداخلاقی علمی که در آن قصد فریب باشد و کتمان حقیقت یا بیان کذب، در یکی یا چند از مراحل فرایند پژوهش صورت گیرد که به واسطه‌ی آن حقوق معنوی و مادی دیگران ضایع شود. همچنین باعث کسب اعتبار، شهرت و یا امتیاز برای اشخاص از راه غیر قانونی باشد.

تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه منجر به شکل‌گیری ۶۰۰ کد اولیه ۴۰ موضوع و استخراج ۶ روش گردید. موضوع‌های حاصل شامل: انجام کارهای تکراری، اقتباس غیر اصولی، انطباق غیر اصولی، سهام بخشی، مجعولات و منفعت طلبی است. هر کدام از این موضوعات دارای چند و یا چندین زیر-موضوع می‌باشند.

۱- انجام کار تکراری

در این جا آن دسته از پژوهش‌های تکراری مد نظر است که پژوهشگر در مواردی که نیاز آن احساس نمی‌شود یا کمتر احساس می‌شود، دست به پژوهش می‌زند.

۱-۱- تغییر در عنوان پژوهش

در این شیوه‌ی شخص با جایگزین کردن کلمات مورد نظر خود در عنوان اثر دیگران، مرتکب خطا می‌شود. مشارکت‌کننده‌ای در این زمینه می‌گوید:

«مقاله‌ای برای نشریه‌ی ما رسید. فرستادیم برا کارشناسان، یکی از کارشناسا گفت این، مطالبه‌ی منه! ایشون برداشته پایان‌نامه‌ی منو انجام داده به شکل مقاله درآورده فقط عنوانش رو عوض کرده» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱).

۲-۱- تغییر در جامعه‌ی پژوهش

برخی افراد با تغییر در جامعه‌ی مورد مطالعه، عنوان پژوهش دیگری را تکرار می‌کنند و یا این که کار انجام شده را با اندکی تحریف در جامعه‌ی آماری، به عنوان کار خود ارایه می‌کنند.

«از ایده‌ی یکی دیگه استفاده می‌کنم جامعه مو عوض می‌کنم. یا اگر اون رو پرستارا این تحقیق رو انجام میده حالا من رو پرسنل ستادی انجام میدم یا پرسنل اداری.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۶).

مطالب آن مورد استفاده قرار می‌گیرد، بدون رعایت کردن اصول استناد. همچنین به حقوق مادی و معنوی صاحب اثر تجاوز می‌شود.

«با این همه زحمت و هزینه‌ی متولی ساخت سی‌دی آموزشی می‌شی اولین مشکلی که براتون پیش میاد اینه که بچه‌ها و دانشجوها اغلبشون هم تخصص الکترونیک دارن خیلی راحت می‌تونن قفل بشکنن کپی کنن!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۶).

۲-۶- کپی از عکس‌ها و تصاویر

گرفتن عکس از اینترنت و منابع چاپی و الکترونیکی و ارایه کردن آن به عنوان کار خود شیوه‌ی دیگری از ارایه‌ی کار دیگران به نام خود است که در تصاویر اتفاق می‌افتد.

«برای کارای آزمایشگاهی شخصی برای کار پایان‌نامه‌اش عکس‌هایی رو از اینترنت دانلود کرده بود و به عنوان عکس‌های آزمایشگاهی کار خودش ارایه کرده بود و به منبع هم اشاره‌ای نکرده بود.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۳).

۳- اقتباس غیر اصولی

اقتباس به معنای گرفتن و اخذ کردن می‌باشد (۱). اقتباس از منابع مختلف و اجرا نکردن اصول و قوانین مربوط به اقتباس دزدیدن افکار، ایده‌ها و حاصل نتایج علمی دیگران را عامدانه و عالمانه، به نام خود ارایه کردن است.

۳-۱- استفاده از «قالب مقاله‌های دیگران» یا استفاده از «ساختار نوشتاری دیگر مقالات».

این شیوه زمانی رخ می‌دهد که شخص کار پژوهش را انجام می‌دهد، اما در هنگام نوشتن، از نوشته‌های دیگران الگوبرداری می‌کند یا جملات دیگران را اخذ می‌کند و داده‌های خود را جایگزین می‌کند.

«وقتی می‌خوان به انگلیسی بنویسن، نگران این هستن که نکنه ساختارش غلط باشه، بنابراین بدون تغییر در ساختار جمله فقط میان چندتا کلمه‌اش رو عوض می‌کنن.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۲۱).

۳-۲- ترجمه‌ی مقالات و کتاب‌های خارجی

در این شیوه برخی افراد، اثری را که حاصل گردآوری از

دیگران، همراه با ذکر منبع مورد استناد شده بدون علامت نقل قول، شایع‌ترین شیوه‌ی سرقت علمی است.

«مطلبی رو از مقاله‌ای استخراج می‌کنن رفرنس هم میدن اما نمی‌دونن باید اون مطلب رو در علامت نقل قول بیارن. این جووری به راحتی مرتکب سرقت علمی می‌شی!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱).

۲-۲- مشخص نکردن مطالب مورد استفاده در اثر، بدون ذکر منابع.

در این شیوه، علاوه بر مشخص نکردن مطالب مورد استفاده در اثر و نیاوردن مطلب در علامت نقل قول، منبع مورد استفاده نیز ذکر نمی‌شود. این مورد از منفی‌ترین غیر اخلاقی‌های علمی یاد می‌شود.

«در بیشتر مواقع وقتی از منابع مختلف استفاده می‌کنه. در کار پژوهش خودش، رفرنس نمی‌ده» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۱).

۲-۳- ارایه‌ی ایده و افکار دیگران به نام خود.

استفاده از افکار و نظریات دیگران به نام خود و انجام دادن پژوهش بر مبنای ایده‌های دیگران بدون ذکر نام صاحب اندیشه و ایده، شیوه‌ی دیگری از انواع روش‌های تقلب و سرقت علمی است.

«برا خودم اتفاق افتاده که ایده دادم به دانشجو و کار به عهده‌ی من بوده، اما بعد از مدتی همکار دیگه‌ای کار رو انجام داده به نام نویسنده‌ی اول که خودش بوده چاپش کرده و اسم من نویسنده آخر بوده.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۳).

۲-۴- رونوشت‌برداری تکالیف کلاسی از یکدیگر.

شیوه‌ی دیگر، کپی کردن تکالیف کلاسی دانشجویان، از دانشجویان ترم‌های بالاتر و یا گروه‌های دیگر است.

«رفتن از ترم پیشیا کارشونو گرفتن فقط صفحه‌ی اولشو برداشتن اسمای خودشونو زدن چون البته کار پرفکت (Perfect) بود. بلافاصله شناختم و بهشون گفتم این مگه کار خانم فلان نیست!؟» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۶).

۲-۵- کپی کردن سی‌دی‌های آموزشی

کپی کردن از سی‌دی‌های آموزشی نیز نوعی انطباق غیر اصولی به شمار می‌رود. زیرا به عقیده‌ی مشارکت‌کنندگان،

۴- سهام بخشی

سهام بخشی زمانی اتفاق می‌افتد که نام شخص یا اشخاصی که در هیچ کدام از فرایندهای شکل‌گیری پژوهش شرکتی نداشته‌اند، در محصول نهایی ظاهر شود. همچنین افرادی که در پژوهش شرکت داشته‌اند، حذف شده‌اند و سهام آنان به افراد دیگر تعلق گیرد.

۱-۴- رعایت نکردن ترتیب اولویت اسامی نویسندگان بنا بر حقوق واقعی آن‌ها.

یکی از زیر- موضوعات سهام بخشی، رعایت نکردن ترتیب اولویت اسامی نویسندگان بنا بر حقوق واقعی آن‌ها می‌باشد.

«مقاله‌ای نوشتم از پایان‌نامه‌ی دانشجوی خودم، دادم به کس دیگه‌ای که با داده‌هایی که خودش داره مطلب رو تکمیل کنه و اسم خودشو دوم یا سوم بزنه. ایشون اسم خودشو گذاشته اول و داده چاپ. اسم من سوم بوده!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۳).

۲-۴- حذف اسامی

حذف اسامی افرادی که در پژوهش سهم داشته‌اند، بدون در نظر گرفتن حقوق واقعی آن‌ها شیوه‌ی دیگری است که در سهام بخشی مطرح می‌شود.

«استادی تشویقم کرد، مقاله‌ای نوشتم و گفتم من اصلاح می‌کنم و در مرکز برات چاپ می‌کنم. اما بعد مدت‌ها مقداری به من پول داده شد توسط یه واسطه‌ای، اما اسم من در مقاله آورده نشد.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۱).

۳-۴- ذکر نام افراد به دلیل روابط فامیلی و یا دوستانه.

اضافه کردن اسامی افرادی که در کار سهم نداشته‌اند، به دلیل روابط فامیلی یا دوستی نیز از دیگر شیوه‌های سهام بخشی است.

«گاهی کسانی که وابستگی فامیلی در دانشگاه دارند، مثل برادر خواهر، زن و شوهر و ... مقاله‌هایی که چاپ می‌کنن اسم همدیگه رو هم می‌زنن با توجه به این که اینا فیلدهاشونم (Field) با هم فرق داره!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۳).

۴-۴- ذکر نام اشخاص به منظور قدردانی.

ترجمه‌ی چندین اثر خارجی است به نام تألیف، به نام خود ارایه می‌کنند.

«میان چند تا کتاب خارجی برمی‌دارن ترجمه می‌کنن به هم می‌چسبونن و به عنوان تألیف خودشون ارایه می‌دن.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۴).

۳-۳- ارایه‌ی تکالیف به دانشجو و استفاده از آن به نام خود. در برخی موارد استاد حاصل تکالیف، پژوهش و یا ترجمه دانشجویان را گردآوری می‌کند و با اندک ویرایشی آن را به نام خود انتشار می‌دهد.

«استاد تکلیف به دانشجو داده، بعد از فارغ‌التحصیلی دانشجو، استاد اومده از تکلیف اون مقاله داده یا این که تکلیف بچه‌ها رو تبدیل به کتاب کرده، اخلاق حکم می‌کنه اسم کسانی که در کار سهم داشتن بیاره، اما دیدیم که این کارو نکرده» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۲۰).

۳-۴- استفاده از پاورپوینت و سؤالات یا جزوات دیگران. در این زمینه مشارکت‌کنندگان اظهار می‌دارند که در تدریس، در استفاده از هر نوع وسیله، ابزار و حتی جمله و یا افکار دیگران، باید به منبع مورد استفاده اشاره شود. در غیر این صورت ارتکاب تخلف علمی صورت گرفته است.

«کارگاهی تو یکی از این دانشگاه‌ها برگزار کرده بودیم. اینا برداشته بودن این پاورهای کارگاه رو تو وب سایتشون زده بودن بدون این که اسم بذارن.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۵)

۳-۵- غفلت از منبع مورد استناد.

اثبات این قضیه کمی مشکل است زیرا به راحتی در همه‌ی موارد قابل تشخیص نیست. این نوع از سرقت به این طریق اتفاق می‌افتد: شخص اول در اثر چندین منبع را بررسی کرده است. شخص دوم با استفاده از اثر شخص اول منابع وی را نیز حاصل مطالعات خود معرفی می‌کند.

«چند وقت پیش پایان‌نامه‌ی یکی از دانشجویهای دکترا برا داوری اومده بود برا من. منابع رو دیدم. من می‌دونستم که این شخص این قدر قوی نیست تو زبان و این کتاب‌های سخت رو نمی‌تونه بخونه. خواستمش و ازش پرسیدم فلان منبع چند جلد بود؟ نمی‌دونست!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۰).

امتیاز، به شهرت رسیدن به هر قیمتی و انجام کار با کمترین زحمت، تنها هدف فرد متخلف است.

۵-۱- ادعای غیر واقعی.

ادعای غیر واقعی در نوشتن کتاب، مقاله و یا کشف و اختراع و غیره با انجام واقعی آن بسیار متفاوت است. بنا به گفته‌ی مشارکت‌کنندگان، برخی افراد شهرت‌ها و دستاوردهای علمی خود را از طریق دروغ کسب می‌کنند.

«دانشجوی تحصیلات تکمیلی داریم که رفته ادعا کرده به یه کشف آزمایشگاهی رسیده! صدا و سیما هم رفته باهاش مصاحبه کرده در صورتی که همه این‌جا می‌دونیم اون (داره دروغ می‌گه)» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۴).

۵-۲- جعل نتایج غیر واقعی.

شیوه‌ی دیگری از مجعولات در پژوهش، جعل نتایج غیر واقعی است که به نوعی فریب دادن دیگران است. دست بردن به نتایج و جعل آنان، ایجاد نقصان در علم می‌کند.

«پژوهشگر مدت‌ها رو مسأله‌ای کار کرده وقتی میاد داده‌های آماریش رو آنالیز کنه می‌بینه اون نتیجه‌ایی که می‌خواست در نیومد کمی داده‌هاشو دست‌کاری می‌کنه تا به نتیجه دلخواه برسه» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۷).

۵-۳- ارایه‌ی جامعه‌ی پژوهشی غیر واقعی.

برای تسریع در زمان و زودتر به نتیجه رسیدن، برخی افراد، از شیوه‌هایی استفاده می‌کنند که ارتکاب عمل غیر اخلاقی عمدی است.

«همین که طرح تحقیقاتی تصویب شد، فقط می‌خوان زودتر جمع شه و تموم شه! میان داده‌های سنتز شده می‌سازن یا این که مثلاً می‌گه ۱۰۰ تا نمونه گرفتیم، اما ۵۰ تا کار می‌کنه نتایج رو ضربدر ۲ می‌کنه ارایه می‌ده.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۳).

۵-۴- مجعولات در همایش‌ها، سمینارها و کنگره‌ها.

شیوه‌هایی از مجعولات به انحصار در همایش‌ها، سمینارها و کنگره‌ها شکل می‌گیرد. با توجه به تجربیات مصاحبه‌شوندگان عبارتند از:

۵-۴-۱- عدم هماهنگی چکیده‌ی مقاله با اصل مقاله.

زمانی اتفاق می‌افتد که نام شخصی در لیست نویسندگان، با هدف قدردانی از راهنمایی‌ها و کمک‌های وی در فرایند شکل‌گیری پژوهش، ذکر شود. در حالی که نام وی به حق، شایستگی ظاهر شدن در ردیف نویسندگان را ندارد. در این موارد اصل بر این است که در پایان متن مقاله یا پژوهش، در بخش تشکر و قدردانی، از چنین اشخاصی نام برده شود.

«مشکلی که این‌جا بیشتر می‌بینیم تو نویسندگیه (Authorship). مثلاً می‌بینم استاد فقط یه راهنمایی کوچیک داشته اما اسمشو دانشجو نوشته جزو نویسنده‌ها.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۲۱).

۴-۵- ذکر نام مقام مافوق.

بنا به گفته‌ی مشارکت‌کنندگان یا به دلیل ترس از پیامد تمرد کردن است یا به دلیل ایجاد رابطه در مسایل استخدامی و گرفتن امتیاز و غیره می‌باشد.

«در مؤسسه‌ها یا بیمارستان یا شخص برای قضیه‌ی استخدامی مجبوره کسی رو از اون‌جا انتخاب کنه و درگیرش [مقاله] کنه اسمشو بیاره.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۲۱).

۴-۶- ذکر نام افراد به منظور بالا بردن اعتبار اثر.

شیوه‌ی دیگر این است که نام برخی افراد در پژوهش وارد می‌شود، به این دلیل که مجوز اجرا و انتشار پژوهش با استفاده از اعتبار نام آنان گرفته شود. یکی از مشارکت‌کنندگان در این زمینه می‌گوید:

«برا خودم اتفاق افتاد که دانشجو اسم منو گذاشت پای مقاله و به دفتر نشریه فرستاد. خوب با دیدن اسم من سردبیر مطمئن می‌شه که این کار خوبیه! اما همین که پذیرش مقاله رو گرفته بود، در بازنویسی و انجام اصلاحات مقاله، اسم منو حذف کرده بود.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۷).

۵- مجعولات

با توجه به دیدگاه مشارکت‌کنندگان یکی دیگر از روش‌های تقلب و سرقت علمی که به صورت کامل آگاهانه و عمدی صورت می‌گیرد و با هدف فریب افراد دیگر انجام می‌شود را می‌توان تحت موضوع اصلی «مجعولات» قرار داد. در مجعولات شیوه‌هایی به کار برده می‌شود که در آن گرفتن

۵-۶- جعل کل (مقاله یا کتاب و غیره).

جعل کل زمانی اتفاق می‌افتد که کل یک مقاله، کتاب، پایان‌نامه، جزوه و یا غیره بدون کسب مجوز از مالک اثر به نام دیگری منتشر می‌شود.

«مقاله در مکزیک نوشته شده بود که روی ۴۲ نفر آزمایش صورت گرفته بود و در نتایج خود ۱۹ درصد عامل فشار خون رو اعلام کرده بود. مقاله‌ای که برای نشریه اومده بود فقط مکزیک رو برداشته بود جاش نوشته بود اصفهان! حتی با همون نتایج!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۵).

۵-۷- جعل در پایان‌نامه‌ها

به عقیده‌ی مشارکت‌کنندگان، پایان‌نامه‌ها بخش اعظم تولیدات جامعه‌ی علمی ما هستند. بنابراین باید از اهمیت زیادی در آموزش و پژوهش برخوردار شوند.

«پایان‌نامه‌ای تحویل داده بودن که عیناً از روی مقالات خارجی نوشته شده بود و هیچی کار خود فرد نبود. فارغ‌التحصیلیش تعویق افتاد تا زمانی که دوباره پایان‌نامه انجام بگیره» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۵).

۶- منفعت طلبی

خرید و فروش پایان‌نامه‌ها، مقاله‌ها، انجام کارهای پژوهشی در ازای دریافت پول و از این قبیل خرید و فروش در علم، روش دیگری از تقلب و سرقت علمی است که علم را وارد دنیای تجارت کرده است.

۶-۱- انجام کار پژوهش توسط اشخاص یا شرکت‌ها در ازای دریافت هزینه.

وجود چنین افراد و شرکت‌هایی نه تنها به فرد ضرر می‌رساند، بلکه جامعه‌ی علمی را نیز دچار خسران می‌کند. از طرفی فرد از یادگیری و آموزش صحیح باز می‌ماند و از طرف دیگر در تولیدات علمی جامعه انواعی از اشتباهات، تکرارها، سرقت‌ها و دیگر موارد خطا وارد می‌شود.

«بعضی وقتا اگه کسی پیدا نشه براشون مقاله بنویسه میان با کسی شریک می‌شن که بیا با هم مقاله بنویسیم من پول می‌دم تو بنویس» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۳).

۶-۲- گرفتن پذیرش مقاله در نشریات معتبر.

تجربیات مشارکت‌کنندگان نشان می‌دهد که در برخی موارد چکیده‌هایی که ارسال می‌شوند، پس از پذیرش، با مقالات دریافتی هماهنگی ندارند. در حقیقت نویسنده چکیده را به گونه‌ای غلو آمیز تنظیم می‌کند که هدف آن جلب توجه داور و گرفتن پذیرش همایش است.

«تو همایش‌ها و سمینارها با چکیده سر و کار داریم نمی‌تونیم در این مورد قضاوت کنیم. گاهی چکیده‌ای که میاد با مقاله‌ی اصلی فرق داره.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۲۱).

۴-۲- ۴-۵- آرایه‌ی چکیده‌ای که مقاله‌ی آن وجود خارجی ندارد.

نوشتن چکیده‌ای غیر واقعی به منظور جلب توجه داور برای پذیرش مقاله در همایش‌ها و سمینارها، شیوه‌ی دیگری از ارتکاب است و پس از گرفتن پذیرش، پژوهش انجام داده نمی‌شود و مقاله‌ای نیز نوشته نخواهد شد.

«چکیده‌ای می‌نویسن، کلی اغراق می‌کنن که در این مقاله چنین و چنان می‌کنیم و به این نتایج دست خواهیم یافت. در صورتی که اصلاً چنین کاری نکردن و نخواهند کرد. اصلاً کار رو میان آرایه بدن» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۸).

۴-۳- فرستادن چکیده به زبان انگلیسی.

در برخی موارد، فرستادن چکیده به زبان انگلیسی برای جلب توجه داور از دیگر شیوه‌هایی است که در همایش‌ها و سمینارها انجام می‌شود.

«شخص اومده بود چکیده‌اشو انگلیسی با کلمه‌های بسیار سخت و تخصصی تهیه کرده بود و همین که افراد دیده بودن این انگلیسیه فکر کرده بودن خب این باید یه چیز خیلی عالی باشه همون چکیده پذیرش شد.» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۶).

۵-۵- ساختن داده‌های پژوهش.

داده‌سازی نوعی از مجعولات است که در آن افراد داده‌های گردآوری شده و یافته‌های خود را جعل می‌کنند.

«شخص کاملاً مقاله‌ای رو که در مورد بیماری خاص بوده برداشته فقط جای داده‌هاش داده گذاشته و گفته من این کارو کردم اما بررسی کردیم دیدم اصلاً در اون مکان رو چنین بیماری کار نشده» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۱۷).

(مصاحبه‌ی شماره‌ی ۴).

بحث

هدف این پژوهش گونه‌شناسی تقلب‌ها و سرقت‌های علمی با استفاده از شناخت تجارب صاحب‌نظران دانشگاه علوم پزشکی اصفهان بود. این پژوهش به طور خاص به دنبال این بود که انواع روش‌های تقلب و سرقت و انواع شیوه‌های ارتکاب به آن‌ها را مورد شناسایی و بررسی قرار دهد. در خصوص هدف اول که شناخت انواع روش‌های تقلب و سرقت علمی می‌باشد، یافته‌های پژوهش را به طور کلی می‌توان در شش موضوع اصلی دسته‌بندی کرد. شش موضوع عبارتند از: انجام کارهای تکراری، اقتباس غیر اصولی، انطباق غیر اصولی، سهام بخشی، مجعولات و منفعت طلبی. هدف دوم شناخت انواع شیوه‌های ارتکاب به تقلب و سرقت علمی می‌باشد که در جدول ۱ آمده است:

نوع دیگری از تجاری‌سازی علم در دنیای رقابت بر سر چاپ مقاله در نشریات معتبر و سطح بالا است. برخی افراد و یا شرکت‌ها با دریافت هزینه‌های گزاف پذیرش مقالات را در چنین مجله‌هایی کسب می‌کنند و نویسنده هیچ نقشی در مقاله نخواهد داشت.

«مدام اس‌ام‌اس و انواع تبلیغات برای خود من می‌رسد که مقاله تونو بدید، داده‌های خامتونو بدید، یا اصلاً فقط موضوع بدید براتون اصلاحش می‌کنیم و بعد در ISI چاپش می‌کنیم با این قدر پول!» (مصاحبه‌ی شماره‌ی ۶).

۳-۶- مدرک‌سازی.

مدرک‌سازی شیوه‌ی دیگری از وارد شدن تجارت در دنیای علم است. امروزه در همه جا شاهد وقوع چنین اتفاق‌هایی هستیم.

«مدارک داره خرید و فروش می‌شه! مدرک تقلبی برخی هم که خودشونو دکتر، مهندس جا می‌زنن دیگه هیچی!»

جدول ۱: انواع شیوه‌های ارتکاب به تقلب و سرقت علمی

روش‌های تقلب و سرقت علمی	شیوه‌های تقلب و سرقت علمی
انجام پژوهش تکراری	تغییر در عنوان پژوهش، تغییر در جامعه‌ی پژوهش، ارایه‌ی یک پژوهش در چندین کنگره و همایش، انجام چندین ترجمه با تغییرات جزئی از یک اثر خارجی، چاپ یک مقاله در دو نشریه بدون اطلاع دادن.
اقتباس غیر اصولی	استفاده از «قالب مقاله‌های دیگران برای مقاله‌ی خود» یا استفاده از «ساختار نوشتاری دیگر مقالات»، ترجمه‌ی مقالات و کتاب‌های خارجی و ارایه‌ی آن به عنوان کار خود، ارایه‌ی تکالیف به دانشجویان و استفاده از آن به نام خود، استفاده از پاورپوینت و سؤالات یا جزوات دیگران، ندیدن منبع مورد استناد.
انطباق غیر اصولی	مشخص نکردن مطالب مورد استفاده در اثر همراه با ذکر منابع، مشخص نکردن مطالب مورد استفاده در اثر بدون ذکر منابع، ارایه‌ی ایده و افکار دیگران به نام خود، رونوشت‌برداری تکالیف کلاسی از کار دانشجویان ترم‌های بالاتر و یا گروه‌های دیگر. کپی کردن سی‌دی‌های آموزشی، کپی کردن عکس‌ها و تصاویر.
سهام‌بخشی	رعایت نکردن ترتیب اولویت اسامی نویسندگان بنا بر حقوق واقعی آن‌ها، حذف اسامی، ذکر نام افراد به دلیل روابط فامیلی، ذکر نام اشخاص به منظور قدردانی، ذکر نام مقام مافوق، ذکر نام افراد به منظور بالا بردن اعتبار اثر، پذیرش پژوهش به شرط.
مجعولات	ادعای غیر واقعی، جعل نتایج غیر واقعی، ارایه‌ی جامعه‌ی پژوهشی غیر واقعی، مجعولات در همایش‌ها و کنگره‌ها و سمینارها، ساختن داده‌های پژوهش، جعل کل، جعل در پایان‌نامه‌ها.
منفعت طلبی	انجام کار پژوهشی توسط اشخاص یا شرکت‌ها در ازای دریافت هزینه، گرفتن پذیرش مقاله در نشریات معتبر، مدرک‌سازی

اقدام کرد. با توجه به یافته‌ها، فشار کاری (ارایه‌ی مقاله به منظور ارتقای استادان)، کمبود زمان، رقابت فشرده (کسب امتیاز در گزینش دانشگاه‌ها برای ورود به مقاطع مختلف تحصیلی)، کسب درآمد (شرکت‌ها و افرادی که در ازای دریافت هزینه به انجام کار پژوهشی می‌پردازند)، آموزش ناکافی (در نظام آموزش و کتابخانه‌ها) و ناآگاهی از میزان قباحت سوء رفتارهای تقلب و سرقت علمی از جمله عواملی هستند که با از میان برداشتن آن‌ها در جامعه‌ی دانشگاهی می‌توان به پیش‌گیری از چنین انحرافات می‌کمک کرد. نتایج پژوهش حاکی از این است که مرز بین سرقت علمی و صداقت در علم بسیار نامحسوس است و از آن جایی که شیوه‌های بسیار گوناگونی وجود دارد، بایستی نهادی در کمیته‌های پژوهشی دانشگاه‌ها به منظور آموزش افراد در زمینه‌ی پرهیز از انواع تقلب و سرقت علمی وجود داشته باشد. همچنین افزایش اطلاع‌رسانی از انواع تخلف‌های علمی و مجازات‌های مربوط می‌تواند در کاهش ارتکاب تخلف و افزایش اطلاعات در دستگاه‌های حقوقی کشور به منظور روزآمد کردن قوانین مربوط مؤثر واقع شود.

پیشنهادها

مطالعات نشان می‌دهد که فریب کاری در پژوهش در هر رشته و یا حتی کشورها، بومی است (۵)، از این رو پیشنهاد می‌گردد که در دانشگاه‌های مختلف و رشته‌های مختلف نیز به بررسی گونه‌های تقلب‌ها و سرقت علمی پرداخته شود تا بتوان با توجه به شرایط موجود به برنامه‌ریزی، پیش‌گیری و آموزش لازم توسط نهادهای مربوط پرداخت. همچنین پژوهش دیگری در زمینه‌ی شناخت دلایل و آسیب‌شناسی ارتکاب افراد به انواع تقلب و سرقت‌های علمی انجام شود. در نهایت پیشنهاد دیگری که باید از اهمیت ویژه‌ی برخوردار باشد، برای کتابداران کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی است. از آن جا که بیشترین نقش تولید علم متعلق به کتابخانه‌ها و منابع اطلاعاتی آن‌ها است، بر کتابداران واجب است که داوطلبانه در این زمینه به آگاهی‌رسانی و آموزش‌های لازم، به جامعه‌ی

در نگاهی بر مطالعات انجام شده، به دست آمد که نخعی و نیک‌پور در مطالعه‌ی خود در دانشگاه علوم پزشکی کرمان ۴۸ مورد از سوء رفتارهای پژوهشی را کشف و دسته‌بندی کرده است که مطالعه‌ی حاضر در ۱۱ مورد با مطالعه‌ی وی یکسان می‌باشد (۱۴). نتایج مطالعه‌ی Wood با نتایج مطالعه‌ی حاضر در زمینه‌ی روش انجام کارهای تکراری همسو می‌باشد (۱۵). نتایج مطالعه‌ی ذاکر صالحی در مورد ساخت مدرک جعلی با یافته‌های مطالعه‌ی حاضر همسو می‌باشد (۳). یکی دیگر از انواع سرقت علمی استفاده از مطالب و تصاویر موجود در اینترنت بدون ذکر منبع است. Roberts در مطالعه‌ی خود ادعا می‌کند که سرقت علمی سایر یعنی دانلود کامل یا بخش بزرگ از آثار و تصاویر اینترنت بدون قردادانی و اذعان، مطالعه‌ی حاضر در این زمینه ادعای Roberts را اثبات می‌کند (۱۶).

خاکی صدیق در مطالعه‌ی خود به دست کاری داده‌ها اشاره می‌کند. نتایج مطالعه‌ی حاضر در جهت اثبات ادعای وی می‌باشد (۱۷). همچنین در نتایج مطالعه‌ی Bouville آمده است، هنگامی که فرد به منابع اصیل ارجاع می‌دهد، ولی خود آن‌ها را از اصل منابع اخذ نکرده است، سرقت علمی می‌باشد. یافته‌های مطالعه‌ی حاضر با نتایج وی همسو است (۱۸). Ling-Yu و Chun-hu تقلب در تکالیف درسی دانشجویان را فقدان امانت‌داری و صداقت (Dishonesty) در دانشگاه می‌داند. نتایج مطالعه‌ی حاضر با نتایج وی همسو می‌باشد (۱۹). همچنین یافته‌ها، ادعای Pimple را که در زمینه‌ی اعطا یا درخواست عنوان نویسندگی (Authorship) است، اثبات می‌کند (۲۰).

نتیجه‌گیری

در تقلب‌ها و سرقت‌هایی که ناآگاهی افراد دلیل بر شکل‌گیری آن‌ها است، ایفای نقش گروه‌های آموزشی و اطلاع‌رسانی که می‌تواند در حذف این قضایا مؤثر واقع شود. با توجه به اصل پیش‌گیری بهتر از درمان، باید زمینه‌های ارتکاب به تقلب و سرقت علمی در جامعه شناسایی شوند تا بتوان به حذف آن‌ها

ماهیت در رشته‌های گوناگون نمی‌تواند قابل تعمیم به همه‌ی دانشگاه‌ها و رشته‌ها باشد.

استفاده کننده‌ی خود در زمینه‌ی تقلب و سرقت علمی مبادرت ورزند. نتایج به دست آمده در این پژوهش به دلیل تفاوت

References

1. Online Dictionary of Law [Online] 2011. [cited 2011 Feb 12]; Available from: URL:[http://dictionary.lexisnexis.com/Default.aspx?typed=plagiarism and type=1](http://dictionary.lexisnexis.com/Default.aspx?typed=plagiarism&type=1)
2. Murphy TF. Case Studies in Biomedical Research Ethics. Cambridge, MA: MIT Press; 2004.
3. Zaker Salehi GH. Plagiarism: social and legal. Tehran, Iran: Institute of Social and Cultural Studies Publications; 2010.
4. Asghari F. Tilted load will not to the house. Sepid Weekly 2011; 5(162): 2-13. [In Persian].
5. Nakhaee N, Najafipour H, Rohani A, Raftari S, Mobasher M, Hasani F. Proposing Disciplinary Charter of Research Misconduct: a Qualitative Study. Strides Dev Med Educ 2010; 7(1): 1-9.
6. Ryan G, Bonanno H, Krass I, Scouller K, Smith L. Undergraduate and postgraduate pharmacy students' perceptions of plagiarism and academic honesty. Am J Pharm Educ 2009; 73(6): 105.
7. Mirdehghan M. Plagiarism; prevention and education in research structure. Mohandesi Farhangi 2009; 3(33-34): 10-7.
8. Brennan J, Shah T. Managing quality in higher education: an international perspective on institutional assessment and change. New York, NY: Organisation for Economic Co-operation and Development, Society for Research into Higher Education, & Open University Press; 2000.
9. Evers K. Formulating international ethics responsibility and ethics in science. Budapest, Hungary: International Council for Science Unions; 2000.
10. Center for the Study of Ethics in the Professions at IIT. Perspectives on the Professions [Online]. 2006; Available from: URL: <http://ethics.iit.edu/perspective/index.html>. 2013.
11. Ferasatkah M. Scientific ethics, promotion codes of high educational: professional ethics in quality of higher education in Iran. Ethics in Science and Technology 2006; 1(1): 13-28.
12. Kenny D. Student plagiarism and professional practice. Nurse Educ Today 2007; 27(1): 14-8.
13. Sterberg K. Methods of qualitative research in social science. Yazd, Iran: University of Yazd; 2005.
14. Nakhaei N, Nik Pour H. Investigation of medical students' opinions on research fraud in thesis and its frequency. Strides Dev Med Educ 2005; 2(1): 10-7.
15. Wood MJ. The ethics of writing for publication. Clin Nurs Res 2009; 18(1): 3-5.
16. Roberts TS. Student Plagiarism in an Online World: Problems and Solutions. Hershey, PA: IGI Global Snippet; 2008.
17. Khaki Sedigh A. An introduction to research ethics and engineering ethics. Tehran, Iran: Khaje Nasire Toosi Publication; 2011.
18. Bouville M. Plagiarism: Words and Ideas. Science and Engineering Ethics 2008; 14(3): 311-22.
19. Chun-Hua SL, Ling-Yu MW. Academic dishonesty in higher education-a nationwide study in Taiwan. Higher Education 2007; 54(1): 85-97.
20. Pimple KD. Six domains of research ethics. A heuristic framework for the responsible conduct of research. Sci Eng Ethics 2002; 8(2): 191-205.

Typology of Plagiarism Using the Experiences of Experts in Isfahan University of Medical Sciences, Iran*

Mahmod Keyvan Ara, PhD¹; Rezvan Ojaghi, MSc²;
Mozafar Cheshmeh Sohrabi, PhD³; Ahmad Papi⁴

Original Article

Abstract

Introduction: Plagiarism damages the scientific products. Its effects on sciences producer, such as manufacturers, scientists, authors and the others is that they will not desire to write anymore. Furthermore, research result is so important in medical sciences, because they are dealing with human life. Therefore, this study aimed to identify the methods and types of crime in plagiarism.

Methods: This was a qualitative study by in-depth Interview method. Statistical populations included experts of Isfahan University of Medical Sciences, Iran. Data collection method was through purposive sampling and depended upon data saturation. Data were analyzed by thematic analysis method.

Results: Data analysis led to extraction of 40 subjects and 6 main subjects such as repetitive research, non-principals adoption, non-principal compliance, forged, and jobbery.

Conclusion: Results showed that there were various methods of plagiarism. Therefore, universities must organize institute to education researcher and information authorities in order to decrease plagiarism and update relevant laws and rules.

Keywords: Plagiarism; Fraud; Typology

Received: 26 Jan, 2012

Accepted: 28 Jul, 2013

Citation: Keyvan Ara M, Ojaghi R, Cheshmeh Sohrabi M, Papi A. **Typology of Plagiarism Using the Experiences of Experts in Isfahan University of Medical Sciences, Iran.** Health Inf Manage 2013; 10(3): ??

* This article derived from a MSc thesis in Isfahan University of Medical Sciences, No: 390026.

1- Associate Professor, Research Center of Effective Social Factors in Health, School of Management and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran

2- Library and Information Sciences, School of Management and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran (Corresponding Author) Email: rezvan_ojaqhi@yahoo.com

3- Associate Professor, Knowledge and Information Sciences, School of Psychology, The University of Isfahan, Isfahan, Iran

4- Medical Information Sciences, School of Management and Information Sciences, Isfahan University of Medical Sciences, Isfahan, Iran